

ישראל והשטחים הכבושים: מתן סיוע בעזה ומעקב אחר מצבם של עצורים השובתים רעב

עדכון פעילויות 15.08.12

הוועד הבינלאומי של הצלב האדום (ICRC) מוסיף לעקוב אחר ההשלכות ההומניטריות של קווי מדיניות ישראלים ומנהגי פעולה בשטחים הכבושים. הסלמת האלימות ברצועת עזה ומחסורים בדלק החריפו את תנאי החיים המעורערים בלאו הכי. להלן עדכון לגבי פעילויות ה-ICRC בישראל ובשטחים הכבושים מינואר ועד סוף מאי.

במחצית הראשונה של 2012 נותר הקפאון בתהליך השלום על כנו למרות מאמצי של ירדן לסייע בקיום שיחות בין ישראל לרשות הפלסטינית. בנוסף, תהליך הפיוס המושהה בין חמס לפתח התגלה כמכשול גדול מידי, והיה צריך לדחות השיחות על ממשלת אחדות ובחירות.

תחילת מארס 2012 לימדה על הסלמות באלימות, מהעזות ביותר בין עזה לישראל מאז מבצע "עופרת יצוקה" ב-2008-2009. הריגת בכיר משורות וועדות ההתנגדות העממית על ידי צה"ל גררה מטר של רקטות שנורו מעזה, ופצעו מספר אזרחים.

הסגר על עזה, כבר בשנתו החמישית, מוסיף לפגוע בכל היבט של החיים במובלעת של חוף הים, ולשלול כל אפשרות להתאוששות כלכלית, למרות צעדי הקלה שננקטו על ידי הרשויות הישראליות. הליך קבלת ההיתרים הממושך והבידוקים הבטחוניים המחמירים הדרושים כדי לצאת מעזה, בין אם לשם טיפול ובין אם לשם לימודים או הכשרה, נותר מקור לדאגה נוספת. באמצעות פרויקטים של מזומנים תמורת עבודה ופרויקטים תומכי פרנסה מסייע ה-ICRC למי שהתרוששו בהתמודדות עם קשיי מצבם.

עצורים פלסטיניים במתקני מעצר ישראליים פתחו בסדרה של שביתות רעב יחידניות במחאה על מעצרו המינהלי ובקריאה לשחרורם. החל ב-17 באפריל, נפתחה שביתת רעב המונית של למעלה מ-1,500 עצורים. הם תבעו כי יחודשו ביקורי המשפחות אצל עצורים מעזה, יושם קץ למעצר בבידוד וייעשו מספר שיפורים בתנאי מעצרו. ה-ICRC הגביר את קצב ביקוריו ועקב מקרוב אחר מצבם הרפואי של העצורים הנוגעים בדבר.

ה-ICRC אף התמקד בהשלכות ההומניטריות של ההגבלות על חופש התנועה ועל הגישה לאדמות, של התגברות האלימות בקרב מתנחלים, ושל פעולות צבאיות ופעולות אכיפת חוק שמבצעת ישראל.

הגברת קצב הביקורים אצל עצורים השובתים שביתת רעב

בין ינואר לסוף מאי 2012, ביקר ה-ICRC באורח סדיר אצל עצורים הן במתקני מעצר ישראליים והן באלו הפלסטיניים, על מנת לבצע הערכה של תנאי מעצרו והיחס כלפיהם. במתקני מעצר ישראליים, עקב הארגון אחר תנאיהם הכלליים של כ-8,500 עצורים פלסטיניים, במיוחד אחר מי שנחקרו, הוחזקו בבידוד ממושך וקטינים.

ה-ICRC אף עקב אחר מצבם הרפואי של למעלה מ-1,500 עצורים פלסטיניים לכל אורך שביתת הרעב שלהם, מאפריל ועד מאי 2012, וניהל דיונים בילטרליים עם מספר רשויות מעצר ורשויות רפואיות ישראליות.

"הכלל הנוהג היה להבטיח כי הסטנדרטים הבינלאומיים יכובדו במהלך שביתת הרעב הממושכת", אמר ד"ר ניקולוש סדרדזה ממשלחת ה-ICRC בישראל ובשטחים הכבושים. "אנו מכבדים את רצונם החופשי של העצורים וידענו אותם בדבר ההשלכות הרפואיות של החלטתם".

הסכם שהושג בין העצורים לבין שירות בתי הסוהר הישראלי הביא לסיימה של שביתת הרעב ב-14 במאי 2012. ההסכם קבע גם כי יחודשו ביקורי משפחות אצל עצורים שמשפחותיהם מתגוררות בעזה, ואשר הושהו על ידי הרשויות הישראליות מאז 2007.

בינתיים, כחלק מפרויקט ה-ICRC, כ-4,000 עצורים מהגדה המערבית, מזרח ירושלים ורמת הגולן קיבלו ביקורי משפחות מ-41,000 איש.

כמו כן ביקר ה-ICRC כ-2,000 עצורים בידי הרשות הפלסטינית בגדה המערבית ובעזה על מנת לאמוד את היחס כלפיהם ואת תנאי המחיה שלהם.

משלוח אספקה רפואית למתקני הבריאות בעזה

ה-ICRC העביר סיוע חיוני למתקני הבריאות של עזה, היכן שבממוצע 35% מכל התרופות והמוצרים החד פעמיים החיוניים אוזלים במלאי, והמצב מעורער. בין ינואר למאי 2012, חילק ה-ICRC 230 טון אספקה רפואית. מחסורים כרוניים מאלצים להפנות חולים לטיפולים בחו"ל, והדבר מחייב הליך קבלת היתר מתמשך ובידוקים בטחוניים קפדניים על מנת לצאת מעזה.

כחלק מאספקת טיפול רפואי נאות לפצועים ולחולים, קדימות נוספת של ה-ICRC הינה תמיכה בשירותי החירום של משרד הבריאות ושל הסהר האדום הפלסטיני. בנוסף מעביר ה-ICRC דרך קבע אספקת ציוד חדרי ניתוח וחלפי ציוד רפואי לשמונה בתי חולים בעזה.

בפברואר 2012, כאשר היעדר מקור דלק אמין הביא את בתי החולים אל קצה גבול היכולת, עמדו שירותים מסוימים תחת איום מוחשי וקרוב להפסקתם. ה-ICRC התערב אז וסיפק 300,000 ליטר דלק ל-13 בתי חולים בעזה, על מנת לעזור בהתמודדות עם הפסקות החשמל היומיות.

כמו כן, ה-ICRC סייע למרכז לתותבים ופוליו לטפל בלמעלה מ-1,200 חולים. 250 מתוכם אף קיבלו המשך טיפול פיסיותרפי.

התמודדות עם בטחון כלכלי ושיפור תברואה

על מנת לטפל בצרכים הכלכליים של משפחות שנפגעו מהסגר בעזה, סייע ה-ICRC באמצעות פרויקטים של מזומנים תמורת עבודה ללמעלה מ-10,600 איש הזקוקים לעזרה. אמנים מובטלים הועסקו בפיסול ויצירה עם מסרים חינוכיים, בריאותיים וחברתיים, ואי אילו כבישים תוקנו על מנת לשפר את הגישה לבתי ספר וחוות חקלאיות.

באזורי הגבול של עזה, למעלה מ-800 איש קיבלו תשומות חקלאיות להגברת תפוקת המזון שלהם. באזורי הגדה המערבית שהכי נפגעו מההגבלות על חופש התנועה, למעלה ממאה משקים חקלאיים נהנו מגישה משופרת לאדמתם בעקבות תמיכת ה-ICRC ומפגשי סברה שערך לרשויות הישראליות. כמו כן ה-ICRC העביר חבילות מזון ל-250 משפחות בדויות מוחלשות בבקעת הירדן.

בעזה, מהנדסי מים ותברואה של ה-ICRC עובדים בשותפות עם רשויות המים המקומיות לשדרוג מפעלי טיהור שפכים, התקנת מערכות וצנרות ביוב וניקוז גשמים, ושיפוץ תחנות שאיבה. בין ינואר לסוף מאי 2012, נהנו מהתברואה המשופרת 200,000 איש מבית חנון ורפיח.

שיתוף פעולה עם הסהר האדום הפלסטיני ומגן דוד אדום בישראל

ה-ICRC הוסיף לספק תמיכה כלכלית לשירותי רפואת החירום של הסהר האדום הפלסטיני, שנענו ללמעלה מ-30,000 קריאות במזרח ירושלים ובגדה המערבית.

צוות ה-ICRC ומתנדבי הסהר האדום הפלסטיני עבדו יחד בחלוקת אספקת סיוע ללמעלה מ-1,600 איש בשטח הפלסטיני הכבוש לאחר שהרסו את בתיהם.

מגן דוד אדום בישראל מקיים את שירותי הרפואה שלו ברחבי המדינה. בין ינואר למאי 2012 עבר מספר פעמים למצב של כוננות מוגברת, בין אם במהלך אירועים ציבוריים או בעקבות התקפות רקטות והפגזות בדרום. ה-ICRC המשיך לספק את המימון שהוא נותן לשירותים אלה במקומות רגישים ונידחים, ולהכשרות אנשי ההצלה.

קידום המשפט ההומניטרי הבינלאומי

ה-ICRC תדרך 200 איש בצה"ל, במשטרה, במשמר הגבול, במינהלות המעברים ובשב"ס בנושא המשפט ההומניטרי הבינלאומי וכתב המינוי של ה-ICRC. כמו כן המשיך ה-ICRC להתמודד עם כוחות הבטחון הפלסטיניים, כאשר למעלה מ-700 מכוחות אכיפת החוק ניגשו לתדרוכים בנושאי המסגרת החוקית החלה על עבודתם וכללי זכויות הפרט, ובאופן כללי בנושא סטנדרטים בינלאומיים לאכיפת חוק.

קידום עקרונות ההומניטריים בקרב גורמים בחברה האזרחית נותר בעדיפות גבוהה. ה-ICRC קיים קורס אינטנסיבי במשפט ההומניטרי הבינלאומי עבור עורכי דין בשירות המדינה וארגונים חברתיים. כמו כן ארגן ה-ICRC מספר הרצאות במשפט ההומניטרי הבינלאומי – חלקן עבור גורמים בתחום ההומניטרי ובתחום זכויות האדם הפועלים בישראל ובשטחים הכבושים והיתר באוניברסיטאות ישראליות.

שמונה פקולטות למשפטים או להלכות השריעה בעזה ובגדה המערבית, המשיכו ללמד משפט הומניטרי בינלאומי, ולמעלה מ-350 סטודנטים מאוניברסיטאות פלסטיניות שונות נכחו במפגשי הסברה של ה-ICRC בנושא.